

**SOSYAL
POLİTİKA
II**

KISA ÖZET

ÇEK202U

1. Ünite – Sosyal Güvenlik

SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

Sosyal güvenlik ihtiyacı, insanlık tarihi ile yaşıttır ve yaşı, cinsiyeti, geliri, statüsü ne olursa olsun, herkes için mutlaka karşılanması gereken bir ihtiyaçtır. Çok çeşitli tarifleri olmakla birlikte sosyal güvenlik, insanların istek ve iradeleri dışında meydana gelen tehlikelerin zararlarından kurtarılma garantisidir ve kişiye ve ailesine yaşadığı toplum içinde insan haysiyetine yaraşır bir hayat standardı sağlamayı amaç edinir. Sosyal güvenlik, dar anlamda yalnızca gelir kaybını telafi etmeye yönelik bir tedbirler bütünü olarak tarif edilebileceği gibi, sebebi ne olursa olsun yoksulluğa yol açan her nedenin ortadan kaldırılmasına yönelik tedbirleri kapsayacak şekilde geniş anlamda da tarif edilebilir.

SOSYAL GÜVENLİĞİN ÖNEMİ

Gelişmiş ülke toplumlari, bir yılda yarattıkları gayrisafi yurt içi hâsılanın (milli gelir) % 20-35'i arasında değişen bir miktarı sosyal güvenlik için tahsis etmektedirler ve diğer ülkelerde % 10'lar civarındaki sosyal güvenlik harcamalarını bu seviyeye çıkartmaya çalışmaktadırlar. Birçok ülkede sosyal güvenlik harcamaları eğitim ve savunma harcamalarının toplamından daha fazladır. Sosyal güvenlik, diğer sosyal politika araçlarından farklı olarak toplumu oluşturan herkesi ve bütün hayatı boyunca ilgilendirmektedir. Sosyal politikanın gelirin yeniden dağılımını sağlayarak refahı yaygınlaştırma ve yoksulluğu ortadan kaldırma amacını gerçekleştirmeye yönelik en kapsamlı ve etkin aracı sosyal güvenliktir.

SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMLERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

Günümüz sosyal güvenlik sistemleri esasen sanayi toplumunun ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulmuştur. Geleneksel dönemde, aile içi yardımlaşma, komşuluk ve akrabalığa bağlı yardımlaşma, dini sosyal yardımlar ve çeşitli toplumlarda oluşturulan yardımlaşma sandıkları sosyal güvenlik garantisi sağlarken, sanayileşme ve birlikte gerçekleşen şehirleşme bu müesseseleri zayıflatmış veya ortadan kaldırmıştır. İşgücünün % 80 ve daha fazlasının ücretli olarak, sanayi sektöründe çalıştığı sanayi toplumunda fabrika üretimin çalışma şartları da sosyal güvenlik ihtiyacını artırmıştır. Yeni toplumsal yapının sosyal güvenlik ihtiyacı zorunlu katılım esasına dayanan ve devlet tarafından kurulan sosyal sigortalarla giderilmiştir. Sosyal sigortaların boşlukları da, özellikle refah devleti anlayışının yaygınlaştığı II. Dünya Savaşı sonrası dönemde vergilerle finanse edilen kamu sosyal güvenlik harcamaları ile doldurulmuştur.

SOSYAL GÜVENLİĞİN KAPSAMI

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 1952 tarih ve 102 sayılı *Sosyal Güvenliğin Asgari Normları Sözleşmesinde* sosyal güvenlik kapsamındaki sosyal riskleri 9 grupta toplamıştır. Bunlar; hastalık (tedavi edici yardımlar ve parasal ödemeler), iş kazaları ve meslek hastalıkları, analık, malullük, yaşlılık, ölüm, işsizlik ve çocuk sayısına bağlı olarak aile gelirinin yetersizliği olarak sıralanmıştır. Bu 9 sosyal riske özellikle Japonya ve Almanya'da 1990'lı yıllardan sonra gelişen bakım ihtiyacı da dâhil edilmiştir. Sosyal güvenlik sistemleri sosyal risklerin gelir kesilmesine yol açması halinde ödenek ve aylık vererek, çalışma gücü kaybı yaratması halinde tedavi edici sağlık hizmetleri temin ederek, giderleri artırması halinde de ilave harcamaları karşılayarak koruma garantisi sağlamaktadır.

SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMLERİNİN KURUMSAL YAPISI İLE İŞLEYİŞİ

Günümüz sosyal güvenlik sistemleri esasen primlerle finanse edilen sosyal sigortalar ve vergilerle finanse edilen kamu sosyal güvenlik harcamaları üzerine inşa edilmiştir. Sosyal sigortalar devlet tarafından kurulan, Kanunlarda tanımlanan statü ve işlerde çalışanların zorunlu olarak katıldıkları, sigortalıların yanı sıra işverenlerin ve devletin de prim ödediği, diğer kamu kurumlarından farklı olarak idari ve mali bakımdan özerkliğe sahip sosyal güvenlik kurumlarıdır. Birkaç ülke dışında bütün dünyada sosyal güvenlik garantisi sağlamada tercih edilen sosyal güvenlik kurumudur. Vergilerle finanse edilen kamu sosyal güvenlik harcamaları ilgili kanunlarda tarif edilen şartları taşıyanlara

karşılıksız olarak sosyal güvenlik garantisi sağlarlar. Bu garanti ücretsiz veya çok düşük bedelli sağlık hizmetler temini yanında, beslenme, barınma ve giyim ihtiyaçlarını karşılamak için aynı veya nakdi yardımlar sağlamak şeklinde de gerçekleşebilir. Özellikle sosyal sigorta kapsamında olmayanların yaşlılık veya özürllülük hallerinde sürekli gelir ve aylık bağlama şeklinde yapılan kamu sosyal güvenlik harcamaları en geniş kapsamlı kamu harcamalarını oluşturur. Günümüz sosyal güvenlik sistemleri, kamu sosyal güvenlik programlarının sağladığı sosyal güvenlik garantisinin üzerine çıkmak için bireysel veya kurumsal tamamlayıcı sosyal güvenlik tedbirlerine başvurabilirler. Özel sigortaların hayat, kaza ve ölüm sigortaları ile bireysel emeklilik sigortaları bu alandaki en kapsamlı tamamlayıcı sosyal güvenlik yöntemlerini oluşturur.

SOSYAL GÜVENLİĞİN GELİR KAYNAKLARI

Sosyal güvenliğin finansmanı değişik açılardan önem taşımaktadır. Öncelikle, milli gelirin üçte birine yakın sosyal güvenlik için ayrılması sosyal güvenliği önemli hale getirmektedir. Sosyal güvenlik programlarının finansmanı için kullanılan gelir kaynaklarının ne olduğu da sistemin felsefesini ve işleyişini doğrudan etkilemektedir. Nitekim sosyal sigortalar gelir kaynaklarına bağlı olarak primli rejimler, vergilerle finanse edilen kamu harcamaları da primsiz sosyal güvenlik rejimleri olarak tarif edilmektedir. Sosyal güvenliğin finansmanının sağlanmasında primlerin vergilere karşı olan üstünlükleri, birçok ülkede temel gelir kaynağı olarak primlerin tercih edilmesine yol açmıştır. Primleri kimlerin ne oranda ödeyeceği ise ülkelerin kendi ekonomik, sosyal yapılarına ve geleneklerine bağlı olarak değişebilmektedir.

Sosyal güvenliğin finansman yöntemi olarak dağıtım veya fon yönteminin belirlenmesi sistemin gelirin yeniden dağılımı fonksiyonunu da belirlemektedir. Bir yılın gelirleri ile bir yılın giderlerini karşılamayı amaçlayan dağıtım yönteminde aynı kuşakta yaşayanlar birbirlerini; uzun dönemli gelirlerle uzun dönemli harcamaları karşılayan fon yönteminde ise her nesil kendi geleceğini finanse etmektedir. Sosyal güvenlik sistemleri kullandıkları kaynakların büyüklüğü ve geniş toplum kesimlerini ilgilendirmesi dolayısıyla fertlerin çalışma ve boş zaman tercihlerini etkileyerek emek arz ve talebine etki edebilmektedir. Primlerin maliyet unsuru olarak ücret seviyesine etkisi ise işverenlerin emek-yoğun veya sermaye yoğun üretim tercihlerine etki edebilmektedir. Sosyal güvenliğin zorunlu tasarruf etkisi ise özellikle gelişmekte olan ülkelerde kesinlikle tasarruf eğilimini ve sermaye birikimini artırıcı etki yapmaktadır.

Bu Özetin tamamını, Çıkmış Sorularını, Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/sosyal-politika-ii-ady212u?search=%C3%A7ek202u>